

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा, मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजी समूह, ज.मे.ल्या.टे. उप-समूह, सहायक चौथो तह, ल्याव असिष्टेण्ट पदको
खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क : २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण: लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क : २००

पत्र	बिषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		अङ्क भार	समय
प्रथम	(सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक ब्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२० प्रश्न X २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)					३० प्रश्न X २ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न X ५ अङ्क ४ प्रश्न X १० अङ्क	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क : ३०

पत्र / विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०		मौखिक (Oral)

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ। तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग गर्न सकिने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुबै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ। तर एकैदिनमा परीक्षा लिइनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षरहरू (Capital letters): A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ। सानो अक्षरहरू (Small letters): a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा, मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजी समूह, ज.मे.ल्या.टे. उप-समूह, सहायक चौथो तह, ल्याव असिष्टेण्ट पदको
खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

९. विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
११. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
१२. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१३. पाठ्यक्रम लागू मिति: २०८१।०८।११

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा, मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजी समूह, ज.मे.ल्या.टे. उप-समूह, सहायक चौथो तह, ल्याव असिष्टेण्ट पदको
खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

प्रथम पत्र (Paper I) :-
सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part 1):

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness and Public Management)

खण्ड (Section - A) : (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- 1.1. नेपाल(बिशेषतः मधेश प्रदेश)को भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2. नेपाल(बिशेषतः मधेश प्रदेश)को ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3. नेपाल(बिशेषतः मधेश प्रदेश)को आर्थिक अवस्था
- 1.4. जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदूषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.5. मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू
- 1.6. जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.7. नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.8. संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.9. क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.10. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न X २ अङ्क = २० अङ्क)

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- 2.1. कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - 2.1.1. कार्यालय (Office): परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - 2.1.2. सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
 - 2.1.3. कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - 2.1.4. कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 2.1.5. कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), फाइलिङ (Filing), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
 - 2.1.6. अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2. नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ र नियमावली, २०५५ / प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०७७ र नियमावली, २०७९ मा भएका देहायका व्यवस्थाहरू
 - 2.2.1. निजामती सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
 - 2.2.2. कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, बिदा, विभागीय सजाय र अवकाश
 - 2.2.3. कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण, नैतिक दायित्व र कर्तव्यहरू
- 2.3. मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय सम्बन्धी जानकारी/स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय सम्बन्धी जानकारी
- 2.4. संवैधानिक निकाय सम्बन्धी जानकारी
- 2.5. सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- 2.7. मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.8. सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter)
- 2.9. व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.10. मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values): नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा, मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजी समूह, ज.मे.ल्या.टे. उप-समूह, सहायक चौथो तह, ल्याव असिष्टेंट पदको
खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

भाग (Part II) :-
सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based Knowledge)
(३० प्रश्न X २ अङ्क ६० अङ्क)

1. Microbiology

1.1 Bacteriology

- 1.1.1 General knowledge about Bacteriology
- 1.1.2 Morphology of Bacteria (size, shape)
- 1.1.3 Differentiation of bacteria (cocci, bacilli)
- 1.1.4 Sample collection (pus, urine, throat swab, sputum, blood)
- 1.1.5 Principle of Gram's stain, microscopic identification of Gram +ve and Gram-ve bacteria
- 1.1.6 Staining - Use of different dye and its principle, method of preparation.
- 1.1.7 Principle of AFB stain, Procedure, identification of AFB positive & AFB negative bacteria.
- 1.1.8 Preparation of sputum smear
- 1.1.9 Safety precaution and proper disposal of infected materials
- 1.1.10 Culture media- General introduction to different types of culture media
- 1.1.11 General introduction to sterilization- by dry heat, moist heat
- 1.1.12 Cultural technique of blood, urine, sputum, throat swab
- 1.1.13 Use of disinfectants-preparation of disinfectant solution

1.2 Parasitology

- 1.2.1 Introduction to parasitology
- 1.2.2 Terms used in parasitology
- 1.2.3 Classification of parasites
- 1.2.4 Helminthic parasites (*Ascaris lumbricoides*, *Ancylostoma duodenale*, *Necator Americanus*, *Trichiuris trichiura*, *Strongyloides stercoralis*, *Enterobius vermicularis*, *Taenia solium*, *Taenia saginata*, *Hymenolepis nana*) - life cycle, mode of transmission, laboratory diagnosis, prevention and control measures
- 1.2.5 Protozoal parasites (*Giardia lamblia*, *Entamoeba histolytica*, *Entamoeba coli*, *Balantidium coli*, *Trichomonas vaginalis*, *Trichomonas hominis*) - life cycle, mode of transmission, laboratory diagnosis, prevention and control measures
- 1.2.6 Dysentery (amoebic and bacillary dysentery)
- 1.2.7 Difference between *E. coli* & *Entamoeba histolytica*
- 1.2.8 Laboratory procedure:
 - 1.2.8.1 Collection of sample
 - 1.2.8.2 Preparation of reagents: normal saline solution, Iodine solution, 33% Zinc sulphate solution
 - 1.2.8.3 Stool examination - routine and concentration method, interpretation of results
 - 1.2.8.4 Occult blood test
 - 1.2.8.5 Disposal of waste materials

1.3 Mycology

- 1.3.1 Introduction to mycology & classification of fungi

1.4 Virology

- 1.4.1 Introduction & classification of viruses

2. Haematology

- 2.1 Composition of blood, plasma, serum and whole blood
- 2.2 Collection of blood sample - finger prick, vein puncture, ear lobe prick

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा, मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजी समूह, ज.मे.ल्या.टे. उप-समूह, सहायक चौथो तह, ल्याव असिष्टेंट पदको
खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

- 2.3 Anticoagulants, types of anticoagulants, preparation of Anticoagulantvials
- 2.4 Use of instruments - Sahli's haemoglobinometer, haemocytometers, diluting pipettes, Neubaur counting chamber, ESR tubes, importance of bulk dilution, preparation of blood diluting fluid
- 2.5 Preparation of thin and thick blood smears
- 2.6 Total WBC, RBC and platelet count
- 2.7 Sources of error in blood count
- 2.8 Differential WBC count
- 2.9 ESR estimation (Wintrobe and Westergren method)
- 2.10 Haemoglobin estimation, preparation of standard curve
- 2.11 Preparation of Drabkin's Solution
- 2.12 Use of Sahli Haemoglobinometer
- 2.13 Preparation of N/10 HCL
- 2.14 Performance of - BT, CT,
- 2.15 Staining procedure - Preparation and use of Wright's stain and its principle
- 2.16 Blood parasites - Malaria, filaria
- 2.17 Perform blood grouping
- 2.18 Sources of errors in above haematological tests
- 2.19 Quality control in haematology

3. Biochemistry

- 3.1 Basic chemistry- matter, substance, atom and molecules element, compound
- 3.2 Solution- Preparation of normal solution
- 3.3 Cleaning of glass-wares
- 3.4 Instruments: Colorimeter, Centrifuge, Balance, Refrigerator
- 3.5 Law of colorimetry - Beer's and Lambert's law
- 3.6 Collection of specimen for biochemical tests
- 3.7 Estimation of B.glucose, preparation of std. curve, interpretation of results, and source of errors
- 3.8 Estimation of Blood Urea, creatinine, Uric acid, S. Bilirubin(T/D) SGPT, Total cholesterol, Triglycerides, result interpretation, source of errors
- 3.9 Preparation of reagents for Glucose, Urea.
- 3.10 Estimation of S.amylase, and calculation of results
- 3.11 CSF-Glucose, Protein, Cell count, Gram's stain, AFB stain

4. Miscellaneous

- 4.1 Urine / analysis
 - 4.1.1 Importance of urine analysis
 - 4.1.2 Collection of specimen
 - 4.1.3 Preservation of urine for routine & culture purpose
 - 4.1.4 Examination of urinary deposit
 - 4.1.5 Urine albumin test by heat and acetic acid, SSA method & strip
 - 4.1.6 Urinary glucose test by Benedict's & strip methods.
 - 4.1.7 Preparation of Benedict's reagents
- 4.2 Semen analysis
 - 4.2.1 Volume, Motility and Sperm count
- 4.3 Instrumentation
 - 4.3.1 Microscope - parts of microscope, use and handling of microscope
 - 4.3.2 Use of incubators, hot air oven, water bath, refrigerator, chemical balance,

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
स्वास्थ्य सेवा, मेडिकल ल्याव टेक्नोलोजी समूह, ज.मे.ल्या.टे. उप-समूह, सहायक चौथो तह, ल्याव असिस्टेण्ट पदको
खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम ।

Colori meter

4.3.3 Basic knowledge of glass-wares (test tube, flask, measuring cylinder)

4.4 Immunology

4.4.1 Brief concept about Rapid Diagnostic Test Kits (VDRL, RPR, HIV tests) National testing Algorithm & result Interpretation.

4.4.2 Definition of precipitation, agglutination, flocculation

4.5 Quality control in following tests

4.5.1 Gram's stain, AFB microscopy

4.5.2 TC, DC, Hb, ESR

4.5.3 Blood sugar, Blood urea

4.6 Basic knowledge of Anatomy and Physiology

4.6.1 Digestive system - pancreatic amylase, ptylin

4.6.2 Urinary system - kidney, bladder, ureter

4.6.3 Circulatory system-blood

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	विषयबस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्क भार	प्रश्न संख्या X अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२०	१० प्रश्न X २ अङ्क = २०
	(B)	सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)		२०	१० प्रश्न X २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based-knowledge)		६०	३० प्रश्न X २ अङ्क = ६०

प्रथम पत्रको भाग (Part II) सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based-knowledge) को पाठ्यक्रमका इकाईबाट परीक्षामा यथासम्भव देहाय बमोजिम प्रश्नहरू सोधिने छ ।

इकाई	१	२	३	४
प्रश्न संख्या	८	१०	७	५